

Změny v požadavcích na osobní ochranné prostředky

 21.11.2019

CHANGES IN REQUIREMENTS FOR PERSONAL PROTECTIVE EQUIPMENT

Karel Škréta¹

¹Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.

osobní ochranné prostředky

posuzování shody

právní předpisy

Abstrakt

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i., jako oznámený subjekt sleduje změny v právních požadavcích pro osobní ochranné prostředky (OOP). Co se mění se zavedením nařízení EU č. 2016/425?

Klíčová slova: osobní ochranné prostředky, posuzování shody, právní předpisy

Abstrakt

Occupational Safety Research Institute as a notified body, monitors changes in the legal requirements for personal protective equipment (PPE). What is changing with the introduction of EU Regulation 2016/425?

Keywords: personal protective equipment, conformity assessment, legislation

Úvod

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i. (VÚBP), má ve zkoušení osobních ochranných prostředků dlouhou tradici a od vstupu České republiky do Evropské unie působí jako evropský oznámený subjekt (Notified Body) pro OOP na ochranu dýchacích orgánů, hlavy, rukou a těla. Zkouší a certifikuje například také prostředky na ochranu proti pořezu motorovou pilou, sportovní chrániče nebo prostředky s vysokou viditelností. Při své činnosti se oznámený subjekt opírá o akreditovanou zkušební laboratoř a akreditovaný certifikační orgán.

VÚBP se podílí na koordinaci dalších českých oznámených subjektů, posuzujících shodu osobních ochranných prostředků a zastupuje české oznámené subjekty na vybraných evropských poradách. Tímto způsobem získává a dále předává informace související s technickými požadavky na osobní ochranné prostředky a s postupy, jak je ověřovat.

Z uvedených důvodů se musel VÚBP věnovat i důležitým změnám v právních předpisech používaných pro posuzování shody OOP, k nimž v nedávné době došlo.

Požadavky na OOP v souvislosti se společným trhem EU

Osobní ochranné prostředky jsou důležitou součástí v systému bezpečnosti a ochrany zdraví. Je nutno samozřejmě zmínit, že k jejich použití je potřeba sáhnout až v okamžiku, kdy příslušná rizika nelze odstranit nebo dostatečně minimalizovat.

Sjednocování požadavků na BOZP v rámci Evropské unie se uplatňuje i u OOP. Volný pohyb zboží si vynutil vytvoření evropských právních předpisů, které toto sjednocení umožňují. Principem je evropský právní předpis a na něj navazující nezávazné evropské normy. Právní předpis obsahuje závazné technické požadavky, které jsou formulovány obecně, se zaměřením na základní požadavky související s BOZP. Příslušné evropské technické normy, harmonizované s tímto předpisem, pak požadavky upřesňují a podrobně popisují, jak je ověřovat. Tento systém je uplatňován v celé Evropské unii a umožňuje pak volný pohyb zboží na celém jejím území.

Za výrobek je odpovědný výrobce, ale ve většině případů si musí vyžádat od vybraného oznámeného subjektu ověření, zda jsou základní požadavky právního předpisu splněny. Hovoříme o posouzení shody se základními požadavky příslušného evropského předpisu. V případě této shody pak výrobce obdrží certifikát a na jeho základě pak vydá své prohlášení o shodě a umístí na výrobek označení CE, které tuto skutečnost potvrzuje.

Tyto principy byly zavedeny evropskou směrnicí 89/686/EHS z roku 1989. Vzhledem k jejímu stáří bylo v minulých letech přistoupeno k její náhradě novým předpisem, kterým je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/425 o osobních ochranných prostředcích a o zrušení směrnice Rady 89/686/EHS. Aby byl přechod plynulý a nezpůsobil jak výrobcům, tak oznámeným subjektům, zbytečné komplikace, probíhá v několika fázích se snahou nevyvolat vlnu nových certifikací u výrobků, které se již na trhu EU vyskytují.

Platnost směrnice byla ukončena 21. 4. 2018 a s tím pozbylo platnost i české nařízení vlády č. 21/2003 Sb., které tuto směrnici zavádělo do našeho právního systému.

Sice zde existovalo ještě určité přechodné období do 21. 4. 2019, nicméně již v tomto období bylo nutné začít uplatňovat nový předpis, kterým je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/425. Co je potřeba očekávat od této změny si řekneme v následujících řádcích.

Nový evropský předpis je přímo platný ve všech členských státech EU. Nebyl zpracován a žádný český ekvivalent a toto evropské nařízení se neobjeví v české sbírce zákonů.

Změny vyplývající z nového předpisu

Pro uživatele osobních ochranných prostředků se mění velmi málo. Za správný výběr je stále odpovědný zaměstnavatel. Nové evropské nařízení požaduje, aby informace poskytované o výrobku byly podrobnější. Měla by být k dispozici i adresa výrobce, resp. distributora. Součástí návodu musí být nyní i EU prohlášení o shodě, případně musí být v návodu odkaz na webové stránky, kde je možno toto prohlášení získat. V tomto prohlášení ale nejsou žádné údaje, které by mohly pomoci při výběru vhodného ochranného prostředku.

Nedůležitějším zdrojem informací pro uživatele zůstává i nadále návod na používání. V něm musí být k dispozici veškeré informace o ochranných vlastnostech výrobku, o způsobu skladování, používání, čištění, údržbě, seřizování a případné desinfekci. Tyto konkrétní informace nelze získat z norem ani předpisů, ty musí dát k dispozici výrobce, který je také za svůj výrobek odpovědný, pokud je ovšem dodržen návod. Výrobce je k tomu zavázán novým nařízením (EU),

stejně jako minulou evropskou směrnicí a samozřejmě také příslušnými harmonizovanými normami.

Pro výrobce, dovozce a distributory OOPP je v novém nařízení (EU) změn více. Jsou zde stanoveny definice a povinnosti těchto subjektů. Jsou upraveny definice pro jednotlivé kategorie OOP, dochází k některým přesunům mezi kategoriemi. Například prostředky na ochranu sluchu přecházejí z kategorie II do kategorie III, obdobně prostředky na ochranu proti požezu motorovou pilou. To znamená, že výrobce musí u těchto prostředků provádět každoroční kontroly u oznámeného subjektu. Nařízení (EU) omezuje platnost všech certifikátů na maximálně pět let.

Základní požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví, které byly uvedeny v příloze předchozí evropské směrnice (a našeho nařízení vlády č. 21/2003 Sb.), jsou v novém nařízení (EU) bez podstatných změn. Pravidla pro posuzování shody OOPP s těmito základními požadavky se rovněž nijak podstatně nemění, jsou však podrobněji popsána a dána do souladu s obecnými požadavky na posuzování výrobků.

Postupy posuzování OOP

Pro potřeby posuzování se OOP rozděluje do tří kategorií, v závislosti na rizicích, před nimiž mají chránit. Kategorie I zahrnuje pouze minimální rizika, kategorie III naopak zahrnuje výlučně rizika, která mohou způsobit velmi závažné důsledky, jako je smrt nebo trvalé poškození zdraví. Tyto dvě skupiny jsou v nařízení specifikovány uvedením jednotlivých typů, OOP, které nespádají do těchto skupin, pak patří do kategorie II. Na základě zařazení OOP do uvedených kategorií zvolí výrobce postup posuzování shody.

Výrobky v první kategorii může posoudit sám výrobce, potřebný postup se označuje jako modul A. Výrobce přijme veškerá nezbytná opatření, aby výrobní proces a jeho kontrola zajišťovaly shodu vyráběných OOP s technickou dokumentací a s příslušnými požadavky nařízení. Nakonec výrobce zpracuje EU prohlášení o shodě, umístí na výrobek CE a může jej uvádět na trh.

OOP zařazené do druhé kategorie musí posoudit oznámený subjekt. Ten provede tzv. EU přezkoušení typu, což je označováno, jako modul B. Oznámený subjekt posoudí vhodnost technického návrhu OOP na základě přezkoumání technické dokumentace a přezkoušení vzorků OOP. Pokud výrobek splňuje základní požadavky, vystaví oznámený subjekt certifikát EU přezkoušení typu s platností na 5 let. Výrobce pak zpracuje EU prohlášení o shodě, umístí na výrobek CE a může jej uvádět na trh. Výrobce je dále povinen průběžně plnit požadavky na shodu s typem založené na interním řízení výroby (modul C).

Pro OOP v kategorii III platí stejný postup, tedy modul B, který ale musí být doplněn pravidelnými každoročními kontrolami, prováděnými oznámeným subjektem. Výrobce si může vybrat modul C2, při němž jsou kontrolovány odebrané vzorky, nebo modul D, kdy oznámený subjekt kontroluje přímo výrobu OOP.

Důležité je, že po rozsáhlých diskusích na úrovni Evropské komise a dalších orgánů, sdružujících evropské specialisty a oznámené subjekty pro OOP, byla dohodnuta taková interpretace požadavků nového evropského nařízení, která umožňuje v rámci přechodného období používat výsledky zkoušek a hodnocení získaných podle zrušené směrnice 89/686/EHS i pro posuzování shody OOP podle nového evropského nařízení.

Certifikáty vydané podle staré směrnice lze používat po celou dobu jejich platnosti, nejdéle však do 21. 4. 2023. Není tedy důvod k okamžité výměně certifikátů, v zásadě všechny technické požadavky, které byly uplatňovány doposud, lze použít i pro nové (EU) nařízení.

Určitě by měli všichni držitelé certifikátů (výrobci, dovozci) dodávat společně s výrobky aktualizované EU prohlášení o shodě, poslední termín pro úpravy byl 21. 4. 2019. Pro výrobce to znamená, že se seznámí se zněním nového evropského nařízení a deklarují tímto způsobem, že ochranné vlastnosti příslušného výrobku zůstávají i nadále v

souladu s předpisy a harmonizovanými normami nebo jinými specifikacemi. Rovněž by si měli prověřit technickou dokumentaci svých výrobků a doplnit ji ve smyslu rozšířených požadavků nového evropského nařízení.

Uživatelé osobních ochranných prostředků nemusí měnit své zavedené postupy. To však platí jen v případě, že jejich vybavení OOPP odpovídá konkrétním rizikům, s nimiž se setkávají při své práci. Zkontrolovat, zda používané OOPP jsou skutečně optimálně vyhovující prováděným pracím, nemusí být na škodu.

V souvislosti s uvedenými změnami je ještě potřeba upozornit na zákoník práce, paragraf 104 odstavec (1). Zde je uvedeno, že OOPP poskytované zaměstnavatelem musí splňovat požadavky stanovené zvláštním právním předpisem. Tímto zvláštním předpisem je podle odkazu pod čarou nařízení vlády č. 21/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na osobní ochranné prostředky. Jak je výše uvedeno, toto nařízení vlády bylo dne 21. 4. 2018 zrušeno. V budoucnosti je tedy potřeba vázat tuto povinnost zaměstnavatelů na nařízení (EU) 2016/425.

Závěr

Ve změnách spojených s přechodem na nové nařízení (EU) 2016/425 se nejlépe orientují příslušné oznámené subjekty a měly by být schopny poskytnout potřebné informace. Ty budou zajímat především výrobce a dovozce. Uživatelé OOPP nemusí měnit své zavedené postupy. To však platí jen v případě, že jejich vybavení osobními ochrannými pracovními prostředky odpovídá konkrétním rizikům, s nimiž se setkávají při své práci. Zkontrolovat, zda zpracované seznamy těchto prostředků jsou skutečně optimálně vyhovující prováděným pracím, nemusí být na škodu.

Vzorová citace

SKRÉTA, Karel. Změny v požadavcích na osobní ochranné prostředky. *Časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti* [online]. 2019, roč. 12, speciální č. Nové trendy v BOZP 2019. Dostupný z: <https://www.bozpinfo.cz/josra/zmeny-v-pozadavcich-na-osobni-ochranne-prostredky>. ISSN 1803-3687.

Autor článku:

[Ing. Karel Škréta](#)